

Bruxelles, den 14.10.2020
SWD(2020) 550 final

ARBEJDSDOKUMENT FRA KOMMISSIONENS TJENESTEGRENE

**Støtte fra EU-budgettet til at frigøre investeringer i bygningsrenovering under
renoveringsbølgen**

Ledsagedokument til

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**En renoveringsbølge for Europa – grønnere bygninger, flere arbejdspladser, bedre
levetilstand**

{COM(2020) 662 final}

DA

DA

Foreslået støtte fra EU-budgettet til at frigøre investeringer i bygningsrenovering

En fordobling af den årlige renoveringsprocent i EU og sikring af renoveringer af høj kvalitet vil være til stor gavn for de europæiske borgere og vil mobilisere betydelige private og offentlige investeringer til støtte for den grønne og digitale genopretning og en retfærdig omstilling til ren energi. Det forventes, at der er behov for yderligere investeringer på omkring **90 mia. EUR** om året. Denne hidtil usete udfordring kræver **offentlige incitamerter til at mobilisere de nødvendige private investeringer**.

Den Europæiske Union vil støtte sig til forskellige instrumenter, der er rettet mod at yde direkte støtte til investeringer i bygningsrenovering af høj kvalitet, mobilisere private investeringer, støtte forskning og innovation, yde teknisk bistand, anvende attraktive finansielle produkter til bygningsrenovering, fremme markedsudbredelse og afhjælpe ikke-teknologiske hindringer for bygningsrenovering.

1. Foreslået støtte fra EU-budgettet til direkte investeringer i bygningsrenovering af høj kvalitet

Renovering af bygninger er en klar prioritet for Kommissionen, og renoveringsbølgen er et flagskibsinitiativ under EU's grønne pagt. Kommissionen vil sikre, at EU's programmer og instrumenter anvendes til at støtte og frigøre investeringer i bygningsrenovering for at fremme bæredygtige renoveringer af høj kvalitet, inklusion, digitalisering og beskyttelse af kulturarv samt dermed forbunden jobskabelse og industrielt lederskab. Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til at anvende EU's finansielle midler til at gennemføre nationale, regionale og lokale støtteordninger for at fremme bygningsrenovering af høj kvalitet.

Kommissionen foreslog den 27. maj 2020 en **genopretningspakke med en revideret flerårig finansiell ramme for 2021-2027 og genopretningsinstrumentet Next Generation EU (NGEU) på 750 mia. EUR til afhjælpning af de økonomiske og sociale konsekvenser af covid-19-krisen og støtte til den grønne og den digitale omstilling**.

Tallene i dette dokument er baseret på Det Europæiske Råds konklusioner af 17.-21. juli 2020. De foregriber dog ikke resultatet af de igangværende drøftelser mellem Europa-Parlamentet og Rådet om genopretningspakkens elementer — f.eks. den flerårige finansielle ramme, sektorprogrammerne, deres struktur og budgetrammer, som vil blive afsluttet i overensstemmelse med deres respektive vedtagelsesprocedurer.

Genopretnings- og resiliensfaciliteten, med en foreslået økonomisk rygdækning på 672,5 mia. EUR i tilskud og lån, giver medlemsstaterne betydelige ekstra midler, der kan bruges til at finansiere bygningsrenovering af høj kvalitet. I Kommissionens forslag til landespecifikke henstillinger i 2020 blev der fokuseret på øjeblikkelige foranstaltninger til afbødning af den socioøkonomiske virkning af pandemien, og den udpegede bygningsrenovering som en af nøgleprioriteterne på kort sigt. Endvidere foreslog Kommissionen at iværksætte **det europæiske flagskib "Renovering"**, og opfordrede **kraftigt medlemsstaterne til at gøre det til en topprioritet i deres nationale genopretnings- og resiliensplaner, som de skal udarbejde for at få adgang til**

finansiering fra denne facilitet, med udgangspunkt i deres nationale energi- og klimaplaner og langsigtede renoveringsstrategier samt de landespecifikke henstillinger. Både de nationale energi- og klimaplaner og de langsigtede renoveringsstrategier¹ er centrale strategi- og planlægningsværktøjer til styring af midlerne til renovering af bygninger i retning af de vigtigste prioriteter i overensstemmelse med de nationale behov. Retningslinjerne for genopretnings- og resiliensfaciliteten, som medlemsstaterne fik forelagt i september 2020, omfatter en detaljeret renoveringsbølgekomponent, som medlemsstaterne opfordres til at medtage og bygge videre på i deres nationale genopretnings- og resiliensplaner. Investeringer og reformer med stort potentiale for at øge investeringerne i bygningsrenovering og mobilisere offentlig og privat finansiering med fokus på socialt og økonomisk overkommeligt boligbyggeri er særligt relevante for at nå målene for genopretnings- og resiliensfaciliteten: grøn omstilling (reduktion af energiforbrug og drivhusgasemissioner, skabelse af arbejdspladser og stimulering af vækst og social modstandsdygtighed).

Forskellige typer reformer og investeringer, som medlemsstaterne kan støtte med genopretnings- og resiliensfaciliteten. Nedenfor findes nogle eksempler baseret på investeringsstøtte med samhørighedsfondene og Horisont 2020-projekter:

Anvendelse af en facilitet for bistand til projektudvikling (ELENA-model) på nationalt plan for at mobilisere investeringer på forhånd og skabe en stærk og samlet pipeline for investeringsprojekter: I Frankrig tilbyder flere regionale ordninger i øjeblikket integrerede boligrenoveringstjenester, herunder tredjepartsfinansiering, til boligejere. Ved at oprette en national ressourceplatform og et refinansieringsinstrument vil ORFEE, som er et projekt for projektudviklingsbistand, styrke deres finansielle struktur og fremme deres aktiviteter med anslåede energirelaterede investeringer på 45 mio. EUR frem til 2023.

Etablering af et netværk af one-stop-shops for bygningsrenovering på nationalt plan.

Investeringsordninger baseret på kontrakter om energimæssig ydeevne, der er rettet mod offentlige bygninger og socialt boligbyggeri: Regionen Marche i Italien har oprettet en innovativ revolverende fond (energi- og mobilitetsfonden), der kombinerer tilskud fra EFRU, lån på lempeligere vilkår og tredjepartsfinansiering fra energitjenesteselskaber (ESCO'er) ved hjælp af en kontrakt om energimæssig ydeevne. Fonden blev anvendt til en gennemgribende renovering af seks hospitaler og plejehjem blandt andre investeringsprojekter.

Blandingsfaciliteter til boligrenovering, der kombinerer teknisk bistand, tilskud og lån for at mobilisere private investeringer ved at fjerne startomkostninger og stimulere efterspørgslen.

Finansieringsordninger med stort potentiale for at opskalere bygningsrenovering/innovativ anvendelse af finansieringsprodukter for energieffektivitet i forretningsbanker, finansiering via regning og skattefinansiering: Flere initiativer undersøger mulighederne for, at gæld optaget for at investere i boligforbedringer knyttes til selve ejendommen og ikke til ejeren, og dermed bane vejen for meget langsigtede finansieringsinstrumenter. Eksempelvis udfører EuroPACE-projektet i Spanien forsøg med, hvordan en sådan gæld kan tilbagebetales via ejendomsskatter, mens RenOnBill undersøger partnerskaber med forsyningselskaber, så de

¹ Medlemsstaterne skulle senest den 10. marts 2020 give meddelelse om deres langsigtede renoveringsstrategier. Indtil videre (14. oktober 2020) har 12 medlemsstater oplyst om fuldstændige langsigtede renoveringsstrategier (AT, CY, CZ, DE, DK, EE, ES, FR, FI, LU, NL og SE). Belgien har udarbejdet to delstrategier (hovedstadsregionen Bruxelles og Flandern).

kan anvende energiregningen som tilbagebetalingsmiddel, med pilotprojekter i Italien, Spanien og Litauen.

På kort sigt foreslås det at yde 47,5 mia. EUR som supplerende finansiel støtte til Den Europæiske Fond for Regionaludvikling og Den Europæiske Socialfond samt Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede indtil udgangen af 2023 gennem **REACT-EU** (genopretningsbistand til samhørighed og til områder i Europa), som finansieres af **NGEU**. Det er blevet foreslået, at REACT-EU bør udvide de kriseberedskabs- og afhjælpningstiltag, som samhørighedspolitikken allerede er begyndt at gennemføre gennem investeringsinitiativet som reaktion på coronavirusset, samt udvide anvendelsesområdet til også at omfatte grønne, digitale og vækstfremmende investeringer. Dette giver medlemsstaterne og regionerne mulighed for at kanalisere yderligere finansiering i retning af renovering af bygninger gennem deres relevante programmer under **Den Europæiske Fond for Regionaludvikling**. Den **Europæiske Socialfond**, som foreslås tilført flere midler, vil i højere grad støtte styrkelsen af de grønne og digitale færdigheder, der er nødvendige for at gennemføre renoveringsbølgen, men også give beboerne indflydelse, navnlig de mest sårbare, involvere dem i renoveringsbølgen og sikre retfærdighed og inklusion.

På mellemlang til lang sigt vil **fondene under samhørighedspolitikken** (Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond Plus, Samhørighedsfonden) med et foreslået budget på 330 mia. EUR i perioden 2021-2027 fortsat være en vigtig kilde til EU-finansiering til direkte investeringer i energi- og ressourceeffektivitet i bygninger og renovering af bygninger, herunder udvikling af menneskelig kapital, med henblik på en bedre energimæssig ydeevne. Samhørighedspolitikken har til formål at hjælpe med at rette op på de største regionale skævheder og styrke den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed i Unionen. Inden for disse rammer vil midler fra samhørighedspolitikken støtte vigtige investeringer, der er knyttet til målene for den europæiske grønne pagt, herunder energi- og ressourceeffektivitet som f.eks. i byggesektoren². De vil bidrage væsentligt til det samlede mål på 30 % for klimaudgifter. I landdistrikterne kan støtte fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) anvendes til at forbedre energieffektiviteten og produktionen af vedvarende energi.

Den foreslåede **mekanisme for en retfærdig omstilling** har til formål at lette de sociale og økonomiske omkostninger ved omstillingen til klimaneutralitet med fokus på de områder, brancher og arbejdstagere, som vil skulle klare de største udfordringer ved omstillingen. Den første søjle, Fonden for Retfærdig Omstilling, med en foreslået bevilling på 17,5 mia. EUR, har energieffektivitet og investeringer i en cirkulær økonomi som støtteberettigede områder. Udvælgelsen af projekter vil udelukkende ske på grundlag af de områder, der er nævnt i de territoriale planer for retfærdig omstilling. Mekanismen for en retfærdig omstilling omfatter ordningen for retfærdig omstilling under InvestEU, der skal gennemføres på tværs af alle InvestEU's politikområder. Kommissionen foreslog også den tredje søjle i mekanismen, nemlig en offentlig lånefacilitet til at støtte offentlige enheder ved at kombinere tilskud fra EU-budgettet med lån. De territoriale planer for retfærdig omstilling vil stå i centrum for mekanismen for en retfærdig omstilling, herunder ved at udpege støtteberettigede områder.

² I budgetperioden 2014-2020 udgjorde samhørighedspolitikens fonde den største kilde til direkte støtte til energieffektivitet i bygninger med ca. 14 mia. EUR til investeringer i energieffektivitet i offentlige bygninger og beboelsesejendomme i hele perioden.

Endelig vil EU-finansieringen også omfatte **Moderniseringsfonden**, der er oprettet i henhold til ETS-direktivet³, med et beløb på ca. 14 mia. EUR⁴, der stilles til rådighed for de ti mindre velstående medlemsstater for at støtte investeringer i modernisering af deres energisystemer og forbedringer af energieffektiviteten. Investeringer i energieffektivitet i bygninger, herunder termisk renovering af bygninger og investeringer i modernisering af fjernvarmeanlæg, udpeges under de prioriterede områder, som vil tegne sig for mindst 70 % af fondenes midler. Moderniseringsfonden vil være underlagt medlemsstaterne, som udvælger de investeringer, de ønsker at indgive til ansøgning om støtte. Både individuelle investeringer og bygningsrenoveringsordninger er støtteberettigede.

Medlemsstaterne kan støtte forskellige typer investeringer og ordninger med fondene under samhørighedspolitikken, herunder REACT-EU. Nedenfor findes nogle eksempler baseret på investeringsstøtte med midler fra samhørighedspolitikken:

Renovering af offentlige bygninger med midler fra samhørighedspolitikken: Med EFRU iværksatte Kroatien en renovering af 257 000 m² og 69 offentlige bygninger, navnlig hospitaler og børnehaver, med en forventet årlig besparelse på 70 GWh.

Bæredygtig renovering af socialt boligbyggeri: Regionerne Piemonte og Calabria i Italien lancerede for nylig adskillige finansieringsprogrammer for bæredygtig renovering af offentlige bygninger, bl.a. socialt boligbyggeri. Programmerne, der finansieres af strukturfondene med et samlet beløb på over 100 mio. EUR, var rettet mod offentlige forvaltninger. På grundlag af disse programmer blev der certificeret mere end 300 bygninger, og mere end 1 000 fagfolk blev uddannet i anvendelsen af dette bæredygtighedskoncept, som i fremtiden vil blive udvidet til at omfatte en livscyklustilgang.

2. Foreslået støtte fra EU-budgettet til mobilisering af private investeringer i meget større omfang

Det foreslåede **InvestEU**-program skal fungere som en enkelt EU-støtteordning for private investeringer, der erstatter alle eksisterende centralt forvaltede finansielle instrumenter. Det er støttet af en EU-garanti og skal have til formål at støtte frigørelsen af den nødvendige private finansiering, herunder til bygningsrenovering i Europa, hovedsagelig gennem det foreslåede politikområde for bæredygtig infrastruktur. Den foreslåede tildeling til InvestEU-programmet er på 9,1 mia. EUR. Det kan anvendes til at støtte låne- og egenkapitalfinansiering af bygningsrenovering, herunder gennem særlige finansielle produkter til bygningsrenovering, der i øjeblikket er under udvikling, i boligsektoren med fokus på sociale og økonomisk overkommelige boliger, offentlige bygninger, skoler og hospitaler, SMV'er og støtte til energitjenesteselskaber.

Det foreslåede InvestEU vil bygge videre på succesen med **Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer** (EFSI), som frem til juli 2020 har udløst investeringer på ca.

³ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/87/EF af 13. oktober 2003 om en ordning for handel med kvoter for drivhusgasemissioner i Fællesskabet og om ændring af Rådets direktiv 96/61/EF: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX:02003L0087-20180408>.

⁴ Afhængigt af kulstofprisen.

524,4 mia. EUR. Omkring 16 % af disse investeringer (ca. 84 mia. EUR) blev foretaget i energisektoren. Flere projekter, der fokuserede på energieffektivitet i bygninger, blev navnlig finansieret i Tyskland, Frankrig og Finland.

I Frankrig er SEM Energies POSIT-IF Ile de France og SPEE i Hauts-de-France to af de første (og mest vellykkede) one-stop-shops for beboelsesejendomme, der er udviklet i Frankrig, under anvendelse af tredjepartsfinansiering. SEM Ile de France tilbød omfattende renovering af over 2 000 boliger i lejlighedskomplekser i regionen Ile de France og skabte 500 arbejdspladser for 1,5 mio. EUR i projektudviklingsbistand. Dette blev udløst ved hjælp af EFSI-midler på 100 mio. EUR, som gjorde det muligt for SEM Energies at tilbyde finansiering direkte til ejere og overvinde en grundlæggende markedshindring i form af manglende lånetilbud fra en forretningsbank. Tilsvarende betød SPEE's arbejde i 2014-2018, at der blev renoveret 1 500 boliger, samt at over 400 arbejdspladser blev skabt eller bevaret, med investeringer på 38 mio. EUR udløst med europæisk støtte på 2 mio. EUR fra strukturfondene og ELENA.

Flere store "energieffektive bygninger" i Tyskland modtog støtte til investeringer i energieffektiv modernisering af boliger og opførelse af næsten energineutrale bygninger.

Frankrig arbejder på at udbrede anvendelsen af det livscykluskoncept, der er udviklet med dets E+C-system, baseret på en livscyklusvurdering af CO₂-emissioner, som senere vil blive indarbejdet i bygningsreglementet. Der er ydet national finansiering på 20 mio. EUR for at hjælpe den sociale boligsektor med at opbygge en infrastruktur, der er certificeret med E+C-mærket. Finansieringen vedrører projektets gennemførelse. Tilsvarende giver Paris og regionen Ile-de-France incitament til byggeprojekter, der er certificeret med BBKA-mærket (et mærke, der er baseret på E+C-mærket).

Initiativet om **intelligent finansiering til intelligente bygninger** har stimuleret finansieringen af bygningsrenoveringer og fremmet en kombination af en garantifacilitet med tilskud og teknisk bistand. Det har øget de midler, der er til rådighed til projektudviklingsbistand, og sat skub i brugen af kontrakter om energimæssig ydeevne og udviklingen af one-stop-shops for bygningsrenovering. Initiativet bidrog til en mere effektiv anvendelse af offentlige midler for at mindske den opfattede risiko, der er forbundet med investeringer i energieffektivitet, og fremme sammenlægningen af projekter. Erfaringerne fra dette initiativ tages i betragtning i forbindelse med udformningen af EU's garanterede særlige finansielle produkter, der støtter investeringer i energieffektivitet under InvestEU.

For eksempel støttede ESIF holdingfonden for energieffektivitet og vedvarende energi for Malta medfinansieret af EFRU, som blev lanceret som et første pilotprojekt med henblik på at oprette og gennemføre en first loss-garanti på portefølgebasis for at forbedre finansieringen af projekter vedrørende energieffektivitet og vedvarende energi for både husholdninger og virksomheder.

Instrumentet til privatfinansiering af energieffektivitet (PF4EE), som foreslås integreret i InvestEU, og som kombinerer lån fra EIB til private banker sammen med garantier og teknisk bistand med henblik på at udløse investeringer på 650 mio. EUR, er et meget godt eksempel på et instrument, der reducerer risikoen ved investeringer i energieffektivitet, herunder for bygninger (f.eks. i Tjekkiet, Spanien og Portugal).

I Spanien blev PF4EE lanceret i 2016, og det forvaltes af Banco Santander, der oprettede låneproduktet "Préstamo BEI Eficiencia Energética", som støttes af PF4EE. Via dette låneprodukt kan kunderne få adgang til finansiering til energieffektivitetsprojekter til en gunstig rente og gennem enkle procedurer.

I Polen blev PF4EE lanceret i 2019 og forvaltes af BNP Paribas Bank Polska SA, som oprettede et låneprodukt til renovering af lejlighedskomplekser — finansieringsfaciliteten for energieffektivitet for beboelsesejendomme (EEFFRB). Det består af en pakke af forskellige tjenester, herunder teknisk bistand (dvs. energisyn, energirådgivning og høringer) fra ELENA, et lån fra BNP støttet af PF4EE og et investeringstilskud fra BGK (national erhvervsfremmende bank).

Den europæiske fond for energieffektivitet (med en foreslået startkapital på 140 mio. EUR) er et specifikt EU-ledet finansielt instrument for energieffektivitet, der yder markedsbaseret finansiering til offentlige projekter, herunder renovering af offentlige bygninger og sociale boliger, der ejes af offentlige myndigheder.

En opgradering af energieffektiviteten på det italienske universitetshospital S. Orsola-Malpighi blev afsluttet i 2017. EEEF ydede universitetshospitalet en projekt- og en momsobligationsfacilitet på 31,8 mio. EUR i 2013 til finansiering af opgraderingen af hele systemet til væskeproduktion og -distribution. Dette omfattede opførelsen af eget CCHP-anlæg med et fjernvarme- og fjernkølenet.

Garantifaciliteter kombineret med teknisk bistand, lån og om nødvendigt tilskud kan være meget vellykkede kombinationer af offentlig støtte, som kan sætte forretningsbanker og andre finansielle institutioner i stand til at opskalere deres finansiering til energieffektivitet og bygningsrenoveringer.

For så vidt angår de EU-midler, der stilles til rådighed for medlemsstaterne, kan de udforme støtteordninger, der er inspireret af ovennævnte initiativer, for at tiltrække privat kapital og øge løftestangeffekten og virkningen af de anvendte offentlige midler.

Midler fra samhørighedspolitikken kan også anvendes til at mobilisere private investeringer. I perioden 2014-2020 er der brugt 1,7 mia. EUR i finansielle instrumenter som løftestang, også i kombination med tilskud.

I Litauen bidrager EFRU med 200 mio. EUR i perioden 2014-2020 til det finansielle instrument JESSICA II, der er rettet mod investeringer i opgradering af energieffektiviteten i boliger med fokus på boligejerforeninger i bygninger med flere lejligheder. Den tilbagebetalingspligtige støtte kombineres med tilskud i form af rentegodtgørelser og teknisk støtte, der også finansieres af EFRU. Offentlige tilskud kan fuldt ud kompensere for afdrag og renter på lån for personer med lavere indkomst.

3. Foreslået støtte fra EU-budgettet til forskning og innovation i forbindelse med bygningsrenovering

Det foreslåede **Horisont Europa** vil støtte forsknings- og innovationsprojekter vedrørende bæredygtige bygninger og fortsætte den vellykkede støtte fra Horisont 2020. For eksempel er

det foreslåede **offentlig-private partnerskab om bæredygtigt bygget miljø med mennesket i centrum (Built4People)** ved at blive udviklet med henblik på at samle alle relevante aktører på tværs af værdikæden for bygninger samt bygge og anlæg med henblik på at udvikle holistisk innovation til forandring af det byggede miljø i retning af bæredygtighed, herunder de særlige forhold, der gør sig gældende for bygningsarven.

Partnerskabet er en naturlig videreførelse og udvidelse af anvendelsesområdet for **det offentlig-private partnerskab for energieffektive bygninger (EeB PPP)**, som blev oprettet under RP7 og videreført under Horisont 2020. Med over 174 EU-finansierede projekter udviklede partnerskabet flere nyskabelser inden for bygnings- og byggeteknologi, avancerede materialer, bygningers energimæssige ydeevne og bygge- og renoveringsprocesser, herunder gennem industrialisering af gennemgribende renovering. EeB PPP ydede 184,4 mio. EUR under programmet for sikker, ren og effektiv energi og 365,5 mio. EUR under NMBP-programmet. Mange FoI-resultater kan let omdannes til salgbare løsninger, som kan anvendes i forbindelse med renoveringsbølgen.

Indkaldelsen af forslag inden for rammerne af den europæiske grønne pagt⁵, som er en del af Horisont 2020 og har et budget på 1 mia. EUR, vil støtte pilotapplikationer, demonstrationsprojekter og innovative produkter samt styring, værdikæde og social innovation. Den har til formål at skabe konkrete og håndgribelige resultater inden for en kort tidsramme og mobilisere forskning og innovation for at muliggøre en grøn og retfærdig omstilling. Indkaldelsen omfatter et område, der er afsat til "energi- og ressourceeffektive bygninger", som vil undersøge design og opførelse af nye bygninger og nyistandsættelse af eksisterende bygninger. Socialt boligbyggeri, hospitaler og skoler vil være et særligt fokusområde for at afhjælpe energifattigdom og sikre en retfærdig omstilling. Indkaldelsen omfatter også et område med titlen "På vej mod klimaneutrale og socialt innovative byer", der har til formål hurtigt at iværksætte omfattende, systemiske og integrerede klimaforanstaltninger på by- eller byområdeniveau med henblik på at opnå klimaneutralitet senest i 2030 og dermed støtte den kommende mission om klimaneutrale og intelligente byer. Et andet område er rettet mod demonstration af systemiske løsninger til territorial udvikling af cirkulær økonomi, hvor det byggede miljø spiller en relevant rolle.

De foreslåede indkaldelser af forslag om intelligente byer

Missionen under Horisont Europa om "klimaneutrale og intelligente byer"⁶ vil støtte og præsentere 100 europæiske byer i deres systemiske omstilling til klimaneutralitet senest i 2030 og samle alle aktører i en medkreativ proces på flere niveauer, der skal formaliseres via en klimabyaftale. Ekspertgruppen på højt plan, som rådgiver Kommissionen om definitionen af missionen, har specifikt fokuseret på den bymæssige bygningsmasse som en af de primære drivkræfter for klimaneutralitet i byerne og har udpeget områder og tiltag, der er relevante for renoveringsbølgen. Missionens tilgang vil inspirere andre europæiske byer til at opnå fuld europæisk klimaneutralitet og bidrage til 2050-målene i den grønne pagt.

Innovationsfonden under EU's emissionshandelssystem er et af verdens største finansieringsprogrammer for demonstration af innovative kulstoffattige teknologier inden for

⁵ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-search;freeTextSearchKeyword=;typeCodes=1;statusCodes=31094501,31094502,31094503;programCode=H2020;programDivisionCode=null;focusAreaCode=null;crossCuttingPriorityCode=null;callCode=H2020-LC-GD-2020;sortQuery=submissionStatus;orderBy=asc;onlyTenders=false;topicListKey=topicSearchTablePageState>.

⁶ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme/missions-horizon-europe/climate-neutral-and-smart-cities_en.

energiintensive industrier, vedvarende energi, energilagring og CO₂-opsamling og -lagring. Fonden støtter stærkt innovative teknologier, der kan føre til betydelige emissionsreduktioner, f.eks. i forbindelse med erstatningsbyggevarer og kulstoffattigt design, der forbinder nye produkter med markedet for renovering.

Anvendelse af præfabrikerede systemer til energieffektiv renovering af bygninger gør det muligt at reducere arbejdet på byggepladserne, mindske forbruget af råmaterialer og øge energi- og ressourceeffektiviteten i byggesektoren. Horisont 2020-projekter, der finansieres under EeB PPP, opnåede meget gode resultater gennem industrialisering af gennemgribende renovering med begrænset indgriben, 30 % mindre tidsforbrug, investeringsafkast <10 år og omkostningsbesparelser >15 %. For eksempel har BERTIM-projektet udviklet præfabrikerede moduler af træ og holistiske metoder til gennemgribende renovering. Det har også udviklet et computerbaseret værktøj (RenoBIM), som gør det muligt at reducere den tid, det tager at renovere, og gennemføre en mere effektiv renovering gennem tilpasning af masseproduktionen, herunder dataindsamling, konstruktion, fremstilling og installation.

Projektet "MAKING-CITY" under initiativet om intelligente byer er et storstilet demonstrationsprojekt, der har til formål at udvikle nye integrerede strategier til håndtering af omstillingen af det bymæssige energisystem i retning af kulstoffattige byer efter principperne for positive energiområder som kernen i energiomstillingen. Projektet vil være fokuseret på at sikre dokumentation for det faktiske potentiale i principperne som grundlag for at opnå meget effektive og bæredygtige fremskridt ud over de aktuelle køreplaner for omstilling i byerne.

4. EU-budget til imødegåelse af markedshindringer for bygningsrenovering

Det foreslåede LIFE-program 2021-2027 omfatter fire delprogrammer, hvoraf flere er meget relevante for bygge- og renoveringssektoren. Det foreslåede **LIFE-delprogram Omstilling til Ren Energi**, hvortil der blev foreslået en samlet budgetramme på 1 mia. EUR, vil yde skræddersyet støtte til medlemsstaterne og regionerne til en holistisk tilgang til de specifikke hindringer for renovering, der findes på deres område.

Markedsudbredelsesprojekter finansieres i øjeblikket via indkaldelser af forslag til **projekter om energieffektivitet under Horisont 2020** og vil fortsætte under **LIFE-delprogrammet Omstilling til Ren Energi**. De tager sigte på at fjerne markedshindringer for renovering af bygninger, f.eks. ved at løse strukturelle eller organisatoriske hindringer, skabe en gunstig ramme og opbygge kapaciteten hos offentlige og private aktører.

Desuden vil det foreslåede **LIFE-delprogram for cirkulær økonomi og livskvalitet** med en foreslået budgetramme på 1,35 mia. EUR være til rådighed til støtte for innovative tilgange til at opnå fremskridt med hensyn til livscyklusindvirkninger og materialeeffektivitet i det byggede miljø.

Ved udarbejdelsen af deres nationale genopretnings- og resiliensplaner tilskyndes medlemsstaterne til at fastlægge reformprioriteter, som kan tackle de eksisterende hindringer

for bygningsrenovering⁷, og overveje at tildele den nødvendige finansiering til disse reformer. Midler fra samhørighedspolitikken kan også bruges til at fjerne strukturelle eller organisatoriske hindringer og skabe gunstige vilkår for bygningsrenovering.

BIMplement-projektet omfatter kurser i Building Information Modelling (BIM) på byggepladser. Det har til formål at opnå en forbedret kvalitet for opførelse og renovering af næsten energineutrale bygninger ved at anvende BIM som universelt informationsmedium og katalysator for læringsprocessen i og mellem projekter. BIMplement har udviklet en BIM-forbedret kvalifikationsramme, der beskriver de kompetencer og færdigheder og den viden, der er nødvendige for at skabe forbindelse mellem den tilgængelige viden med BIM-modellen, bygningsprocessen og de involverede aktører. Resultaterne vil blive anvendt på 50 forsøgsbyggepladser, hvor uddannelses tiltagene vil blive afprøvet i praksis.

Det nuværende LIFE-projekt "LifeForLLL(s)" har Green Building Councils i otte lande, der arbejder sammen med deres regeringer og interessenter i erhvervslivet om at undersøge, hvordan nøgleindikatorer for livscyklusemissioner, cirkularitet og indendørs luftkvalitet kan gennemføres i praksis på paneuropæisk plan. Det handler om at skabe den infrastruktur, der er nødvendig for at integrere den EU-dækkende ramme for bæredygtige bygninger Level(s). Projektet ser på, hvordan Europas førende certificeringsordninger for grønne bygninger kan tilpasses denne ramme og tilvejebringe mere sammenlignelige data om bygningers miljøpræstationer. Det støtter desuden offentlige indkøb ved at samarbejde med byer og offentlige myndigheder om at tilpasse indikatorerne for livscyklusemissioner, cirkularitet og indendørs luftkvalitet til udbudsstandarder og omfatter uddannelse af offentlige myndigheder og produktproducenter.

Projektet BUILD UPON, finansieret af Horisont 2020 og gennemført af Green Building Councils, tog kontakt til og inddrog en kritisk masse af interessenter og hjalp dem med at udarbejde og gennemføre en national langsigtet renoveringsstrategi i 13 lande. Der blev oprettet en "RenoWiki" for at forbedre interessenternes forståelse, og dialogen og udvekslingen mellem interessenterne blev hjulpet på vej på workshops på lokalt, nationalt og europæisk plan med deltagelse af over 3 300 centrale interessenter. Workshopperne resulterede i en række anbefalinger til regeringerne — "RENOmmandments".

BeREEL-projektet, der finansieres under LIFE som et strategisk integreret projekt, støttede udviklingen af den langsigtede boligrenoveringsstrategi for regionen Flandern i Belgien.

5. Foreslået støtte fra EU-budgettet til finansiering af tekniske støttetjenester og rådgivningsplatforme

Teknisk bistand er af afgørende betydning for en vellykket gennemførelse af renoveringsbølgen og hjælper projektudviklere med at samle mindre projekter, støtter private og offentlige formidlere i gennemførelsen eller fremme af investeringer og dækker personaleudgifterne til etablering af projektudviklingsenheder i marken.

Det er blevet foreslået, at **den europæiske facilitet for bistand på lokalt plan på energiområdet (ELENA)**, der i øjeblikket finansieres under Horisont 2020, videreføres i

⁷ Kommissionen har udarbejdet en vejledning (SWD(2020) 205), der blev vedtaget den 17. september 2020, til medlemsstaterne om genopretnings- og resiliensplanerne, der illustrerer reformer og investeringer i forbindelse med den grønne og den digitale omstilling, herunder renovering af bygninger.

2021-2027 under InvestEU-rådgivningsplatformen. I perioden 2014-2020 fik faciliteten et beløb på i alt 282 mio. EUR (herunder et tillæg på 97 mio. EUR til støtte for målrettet finansiering af bygningsrenovering i boligsektoren⁸, navnlig i den sociale boligsektor). ELENA er et fælles initiativ fra Kommissionen og EIB og yder bistand til projektudvikling i form af tilskud til endelige modtagere til udarbejdelse af store investeringsprojekter inden for energieffektivitet, integreret vedvarende energi og bæredygtig transport i byerne. ELENA-faciliteten suppleres af indkaldelser af ansøgninger om projektudviklingsbistand, som forvaltes af EASME for at støtte mindre projekter.

Et stort investeringsprogram i Ljubljana (Slovenien) for energirenovering i offentlige bygninger med fokus på børnehaver støttet af energitjenesteselskaber. I dette tilfælde udløste 1 mio. EUR i teknisk bistand investeringer på 49 mio. EUR.

Et andet eksempel er gennemførelsen af handlingsplanen for bæredygtig energi for County of Tipperary i Irland, hvor ELENA-bistanden havde til formål at fjerne hindringerne for finansiering af et stort antal EE-projekter ved at dække omkostningerne til feasibilityundersøgelser og energisyn, udvikling af forretningsplaner og indkøb. De udvalgte sektorer er private boliger, offentlige bygninger og tertiære bygninger.

PRODESA, som er et projekt støttet af projektudviklingsbistand, har til formål at lancere investeringer i bæredygtig energi på ca. 20 mio. EUR i offentlige bygninger og belysning i syv kommuner i hovedstadsområdet Athen. Projektet er det første af sin art i Grækenland og vil være baseret på en samlet tilgang (også på tværs af kommuner) kombineret med en skræddersyet samling af finansieringsløsninger. Samling af fragmenterede kommunale projekter tager sigte på at nå op på et (bankegnet) omfang, sikre rimelige tilbagebetalingstider og risikospredning, mens det er nødvendigt at samle ressourcerne for at optimere de økonomiske resultater samt øgede bidrag fra den private sektor (navnlig energitjenesteselskaber).

Det foreslåede **instrument for tekniske støtte** kan efter anmodning støtte medlemsstaterne i udformningen, udviklingen og gennemførelsen af reformer på renoveringsområdet, også inden for rammerne af genopretnings- og resiliensfaciliteten. Dette omfatter teknisk støtte til:

- Målrettede reformer med henblik på at øge **investeringerne i bygningsrenovering**, herunder private boliger og offentlige bygninger som f.eks. hospitaler og skoler. Den tekniske støtte kan bl.a. fremme en effektiv anvendelse af innovative finansieringsinstrumenter, forbedre forvaltningsprocesserne og tilgængeligheden af data om offentlige bygninger, sikre let adgang til oplysninger for borgere, der er interesserede i at renovere deres hus, og støtte indførelsen af digitale teknologier i byggesektoren.
- Udvikling og gennemførelse af fornuftige **langsigtede renoveringsstrategier** eller køreplaner, herunder gennem udformning af målrettede politikker og programmer, der vil skabe sikkerhed og en klar retning for investorer, offentlige myndigheder og borgere.

⁸ Rapporten findes på https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme/mission-area-climate-neutral-and-smart-cities_en.

- Forbedring af **kapaciteten hos de offentlige forvaltninger**, der er involveret i renovering af bygninger, f.eks. ved at etablere en god koordinering mellem offentlige organer og offentlig-private partnerskaber på forskellige niveauer, herunder en gennemgang af de tildelte ansvarsområder, og styrkelse af forvaltningen af de menneskelige ressourcer for at sikre, at den offentlige forvaltning har de nødvendige færdigheder på området.
- Forbedring af kapaciteten hos **sociale boligforeninger, andelsboligforeninger** og organisationer, der øger **den økonomiske overkommelighed gennem deltagelse** af ejere og beboere i renoverings- og boligprojekter, som f.eks. i andelsboligforeninger og energikøoperativer, især i regioner, hvor de er mindre udviklede.
- Udarbejdelse og gennemførelse af de reformer, der skal gennemføres inden for rammerne af **genopretnings- og resiliensfaciliteten** og for at fremme de investeringer i renovering, som er nødvendige for en bæredygtig genopretning.

Midler fra **samhørighedspolitikken** kan også anvendes af medlemsstater og regioner til **teknisk støtte** relateret til energieffektivitet, som kan ydes i form af et enkeltstående tilskud eller som led i en operation under et finansielt instrument.